

• محاضرات في مادة (الأدب السلجوقي (نثر) س2 فارسي السن سوهاج)
(آداب سوهاج)

•

(المحاضرة السادسة):

دكتور / عبد الواحد أحمد اسماعيل بدران

• # در خانه ميمانيم ، فيروس كورونا را شكسته ميدهيم

• # نبقى في المنزل ،,,,,,,,,,,,,, نهزم فيروس كورونا

• (# خليك في البيت ، # درخانه بمان)

• (# خليكوا في المنزل ، # درخانه بمانيد)

من أقوال النبي عليه السلام :

(قيدوا العلم :قال شخص وكيف تقييده (قيل وما تقييده)؟, قال كتابته –

(علم را در بند كنيد , كسى پرسيد , چگونه باشد در بند كردن آن ؟
فرمود آنرا بنويسيد .)

الراوندى :

ولد في بلدة راوند، من مصنفاته كتاب : راحة الصدور وآية السرور في تاريخ الدولة السلجوقية، لم تشر المصادر إلى سنة ولادته ولم يذكر ذلك في كتابه راحة الصدور.

نجم الدين أبو بكر محمد بن علي بن سليمان الراوندي ، ينتسب إلى أسرة من أهل العلم في توفي والده وهو لا يزال في صباه بعد أن أنهى دراسة الأدب واللغة، فالتحق بخاله تاج الدين أحمد بن محمد الراوندي وكان من علماء الشريعة والحديث والتفسير والأدب وعلم الكلام، ومن ذوي الحظوة والمكانة لدى سلاطين الدولة السلجوقية ، ف تتلمذ على يديه مدة عشر سنوات، (570 هـ - 580 هـ)، استطاع خلالها أن يزور بغداد وحواضر العراق الزاخرة

بالعلم والعلماء، فتعلم بها كثيراً من الفنون وأتقن مهنة التجليد و التذهيب للمصاحف والكتب العلمية، التي حاز بها حضوة لدى سلاطين الدولة السلجوقية، كما تهيأت له الفرصة للتعلم على بعض علماء العراق كبهاء الدين اليزدي، و فخر الدين البلخي و صفي الدين الأصفهاني ونال منهم إجازات في التدريس.

اضطر بعد سقوط دولة السلاجقة على أيدي الخوارزميين إلى العمل لكسب قوته، ثم قضى أواخر سني حياته في العزلة عن الناس، عاكفاً على تصنيف كتابه راحة الصدور وآية السرور في تاريخ الدولة السلجوقية، بدأه في سنة 599 هـ، وخصه في ذكر تاريخ دولة السلاجقة العظام في كرمان. كانت وفاته سنة (643 هـ/ 1245 م).

كتاب راحة الصدور و آية السرور ، مؤلفه نجم الدين بن ابوبكر محمد الراوندى ، ولد فى راوند من اعمال كاشان ، بدأ فى تأليف كتابه سنة 511هـ وانقطع لذلك الامر حوالى ثلاث سنوات ويشتمل الكتاب على تاريخ السلاجقة العظام منذ قيامها حتى 590هـ ، كتب الكتاب بأسلوب واضح بسيط ، وهو يعد من افضل كتب النثر الفارسي ويمتاز بأسلوب النثر الفنى على غرار كتاب كليلة ودمنة وأهمية الكتاب تكمن فى تسجيل الحوادث التى شملت السلطان النب ارسلان والسلطان طغرل ما بين 555هـ و595هـ ولقد استفادت منه عدة كتب ألفت بعده ، نذكر منها كتاب سلجوقنامه ل ظهير الدين النيسابورى وكتاب مختصر عن تاريخ السلاجقة ورسالة فى تاريخ السلاجقة ، ولقد قام الباحث الدكتور عبد الواحد أحمد اسماعيل بعمل دراسة عن الكتاب فى رسالة الماجستير الخاصة به والتى بعنوان كتاب بيست مقاله لمحمد بن عبد الوهاب القزوينى عام 2001م. و قد ترجم كتاب راحة الصدور و آية السرور الدكتور ابراهيم امين الشواربى و الدكتور عبد النعيم حسنين و الدكتور فؤاد الصياد ، قد استعنا بهذه الترجمة الرصينة فى النص الآتى.

در روزگار ديام بکرمانشاه گنجی یافتند ، پادشاه را حاضر کردند ، صندوق بود ، برگشودند ، دو حقه در وی نهاده بودند ، دو دانه جو درو بر سنجیدند ، هر يك مثقالی بود ، پادشاه را عجب آمد ، گفت : این چه حالت تواند بود ؟ ، مردی پیر را طلب کنيد که از او پیرتر نباشد ، تا این حال آن او بپرسم ، بهمه ولایت طلب کردند ، پیری را بیافتند ، پشت دو تا شده ، سر بر زمین نهاده ، او را گفتند ، ای بابا حالی چنین ظاهر است ، هي چ دانی که این چه شاید بود؟ پیر جواب داد که من ندانم ، از پدرم ببايد پرسيد که داند، گفتند: ترا پدر هست ، گفت : بفلان محلت کهلى دو موی فلان نام پدر من است ، چو او را بیافتند ، گفتند : تو در محلت فلان پسری داری ؟ و حال از وی پرسیدند ، گفت من ندانم ، ممکن که پدرم داند ، گفتند : تو پدر داری ؟ ، گفت : در محلت فلان پدری دارم ، مردی جوان ، هر سه را پیش پادشاه حاضر کردند ، ملك فرمود که این حالت ازو عجیتر است که پیر پسر کهلى است و کهلى پسر جوان ، ازیشان پرسيد که حال خود گویند ، جوان گفت : پادشاه را زندگانی باد ، این حال از زنان افتاده است ، مرا زنی نیکست ، نگذارد که رنجشی بخاطر من رسد ، و اگر در روزی هزار کارش فرمایم ، روی ترش نکند ، لاجرم چنین تازه مانده ام ، و پسر من زنی دارد ، که بیعضی احوال با وی سازد ، و بیعضی حال نسازد ، لاجرم نیمه پیر شده است ، و پسر پسر من زنی سلیطه دارد ، که بهی حال نسازد ، و فرمان نبرد ، ازین سبب عاجز و پیر شده است.

الترجمة :

فى أيام الديالمة بکرمان وجدوا أثرا لکنز فأحضره للملك ، وكان صندوقا ، فلما فتحوه وجدوا أنه يشتمل على حقتين فيهما حبتان من الشعير ، فلما وزنوهما وجدوا كل واحدة منهما وزن مثقالا ،

...و تعجب الملك و قال : ما هذا الأمر...؟ أطلبوا لى شيخا لا يوجد من هو أسن منه حتى أسأله عن حقيقة الحال , فطافوا فى سائر البلاد حتى وجدوا شيخا مسنا قد تقوس ظهره , و تدلت رأسه إلى الأرض .

فقالوا له : أيها العجوز لقد حدث كذا وكذا...فهل تعرف دلالاته ؟ أجاب الشيخ : لست أدرى... يجب أن تسألوا والدى فربما يعرف حقيقة الأمر...!!قالوا: هل لك أب ؟ , قال : إن كهلا فى المحلة الفلانية اسمه فلان هو والدى , فلما وجدوه قالوا : هل لك فى المحلة الفلانية ابن ؟ وسألوه أن يفسر لهم الأمر الذى يطلبونه , قال : أناشخصيا لا أعرفه و لكن من الممكن أن يعرفه أبى , قالوا: ألك والد ؟!قال : لى والشاب فى المحلة الفلانية, فأحضروا هؤلاء الثلاثة إلى الملك , و قال الملك : ما أعجب هذه الحال أن يكون العجوز ولدا لكهل و أن يكون الكهل ولدا لشاب!! ثم أمرهم أن يبينوا له حقيقة حالهم , قال الشاب :إن الحالة التى نحن فيها إنما هى بسبب النساء , فلى امرأة طيبة لم تسمح نفسها أن تكدر خاطرى , و إذا أمرتها فى يوم بعمل ألف عمل فإنها لا تقطب وجهها, و من أجل ذلك بقيت حتى الآن على هذا النحو , و أما ابنى فله امرأة تطيعه فى بعض الأحوال و تعصيه فى بعضها الآخر, و من أجل ذلك فقد شاب قليلا و أصبح كهلا , و أما ابن ابنى فله امرأة سليطة لا تطيعه فى حال , و من أجل ذلك أصبح عاجزا و هرما.....!!

ترجم و حل و تدرّب على أسئلة mcq :

• در روزگار دیالم بکرمانشاه گنجی یافتند , پادشاه را حاضر کردند , صندوق بود , برگشودند , دو حقه در وی نهاده بودند , دو دانه جو درو بر سنجیدند, هر يك متقالی بود

• پادشاه را عجب آمد , گفت : این چه حالت تواند بود ؟, مردی پیر را طلب کنید که از او پیرتر نباشد , تا این حال آن او بپرسیم , بهمه ولایت طلب کردند , پیری را بیافتند , پشت دو تا شده , سر بر زمین نهاده , او را گفتند , ای بابا حالی چنین ظاهر است , هي چ دانی که این چه شاید بود؟

• پیر جواب داد که من ندانم , از پدرم بپرسید که داند, گفتند: ترا پدر هست , گفت : بفلان محلت کهلى دو موی فلان نام پدر من است , چو او را بیافتند , گفتند : تو در محلت فلان پسری داری ؟ و حال از وی پرسیدند , گفت من ندانم , ممکن که پدرم داند , گفتند : تو پدر داری ؟ , گفت : در محلت فلان پدری دارم , مردی جوان , هر سه را پیش پادشاه حاضر کردند , ملك فرمود که این حالت ازو عجیتر است که پیر پسر کهلى است و کهلى پسر جوان , ازیشان پرسید که حال خود گویند , جوان گفت : پادشاه را زندگانی باد , این حال از زنان افتاده است , مرا زنی نیکست , نگذارم که رنجشی بخاطر من رسد , و اگر در روزی هزار

• این حال از زنان افتاده است ، مرا زنی نیکست ، نگذارد که رنجشی بخاطر من رسد ،
و اگر در روزی هزار کارش فرمایم ، روی ترش نکند ، لاجرم چنین تازه مانده ام ،
و پسر من زنی دارد ، که بیعضی احوال با وی سازد ، و بیعضی حال نسازد ، لاجرم
نیمه پیر شده است ، و پسر پسر من زنی سلیطه دارد ، که بهی حال نسازد ، و فرمان
نبرد ، ازین سبب عاجز و پیر شده است .